

Pet godina od uspostave europskog stupa socijalnih prava

Prošlo je pet godina otkako su Europski parlament, Vijeće i Komisija na sastanku o socijalnim pravima u Göteborgu 2017. proglasili uspostavu europskog stupa socijalnih prava. Komisija je predložila više od 130 inicijativa za provedbu stupa u državama članicama i izgradnju Europe s istaknutom socijalnom komponentom - pravedne, uključive i pune mogućnosti. Inicijative o kojima je riječ odnose se na brojna područja, od transparentnosti plaća i jednakosti žena i muškaraca, preko minimalnih plaća i ulaganja u vještine, do borbe protiv siromaštva djece, minimalnog dohotka i zaštite sigurnosti i zdravlja radnika.

Peta obljetnica stupa obilježena je na prvom Europskom forumu za zapošljavanje i socijalna prava u Bruxellesu, kojem su nazočili predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen, bivši predsjednik Komisije Jean-Claude Juncker, povjerenik Nicolas Schmit i mnogi drugi istaknuti gosti. Vlade država članica EU-a podržale su socijalne ciljeve EU-a do 2030. uključene u akcijski plan za provedbu stupa te predstavile svoje nacionalne doprinose u postizanju tih ciljeva. Preuzetim obvezama države članice usmjeravaju

EU prema postizanju, pa i premašivanju glavnih ciljeva na razini EU-a. Nacionalni ciljevi rezultat su intenzivnog postupka savjetovanja u državama članicama, uključujući unutarnja savjetovanja s ključnim socijalnim akterima, poput socijalnih partnera, nevladinih organizacija i lokalnih tijela. Tri cilja na razini EU-a koja treba ostvariti do 2030. su:

- barem 78 % osoba u dobi od 20 do 64 godine trebalo bi biti zaposleno;
- barem 60 % svih odraslih osoba trebalo bi svake godine biti uključeno u neki program osposobljavanja;
- broj osoba kojima prijeti siromaštvo ili socijalna isključenost trebao bi se u odnosu na 2019. smanjiti za barem 15 milijuna, od čega barem 5 milijuna djece.

Za provedbu europskog stupa socijalnih prava dostupna su financijska sredstva EU-a, prije svega u okviru Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), iz kojeg se financiraju projekti kojima se promiče socijalna uključenost, suzbija siromaštvo i ulaže u ljude.

(Izvor: www.ec.europa.eu)

Predstavljena reforma sustava zdravstva

U prostorima Nacionalne i sveučilišnoj knjižnice u Zagrebu 11. studenoga 2022. predstavljena je reforma zdravstvenog sustava Ministarstva zdravstva. Između ostalog, ciljevi reforme su i jačanje primarne zdravstvene zaštite, kao i rano otkrivanje bolesti te razvoj zdravstvene pismenosti od najranije dobi. Pristupit će se uspostavljanju preventivnih sistematskih pregleda s ciljem ranog otkrivanja bolesti, kao i reorganizaciji bolničkog sustava. Povećat će se broj specijalizacija u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, što bi trebalo pomoći u rješavanju problema nedostatka liječnika. Najavljena je i revizija nacionalnih preventivnih programa, uvođenje preventivnog programa ranog otkrivanja melanoma, kao i uspostava hitne helikopterske službe do 2024. godine. Otežana funkcionalnost zdravstvenog sustava trebala bi biti riješena prelaskom županijskih općih bolnica u državno vlasništvo. Predviđeno je da svaka županija ima jednu opću bolnicu, a ostale bi trebale biti funkcionalno integrirane.

Predlaže se reguliranje rada između javnog i privatnog zdravstvenog sustava, na način da zdravstveni radnik za vrijeme obnašanja dužnosti ravnatelja, zamjenika ili pomoćnika

ravnatelja, predstojnika klinike ili zavoda ne može biti osnivač zdravstvene ustanove ili trgovačkog društva u istoj djelatnosti. Dodatno se regulira obavljanje dopunskog rada tako da se uvjetuje učinkovito upravljanje listama čekanja u sustavu javnog zdravstva. Upravljanje ljudskim potencijalima uključuje osnaživanje mladih liječnika, omogućavanjem zdravstvenim radnicima u javnoj službi da privatnu praksu mogu obavljati bez dobivanja suglasnosti Ministarstva zdravstva, najduže do navršenih 68 godina života, umjesto dosadašnjih 65 godina, jednakim bodovanjem koeficijentata specijalista bez obzira jesu li na primarnoj ili na višim razinama u sustavu zdravstvene zaštite.

Istaknuto je kako će se reforma zdravstva odvijati u tri faze. U prvoj fazi mijenja se zakonski okvir. U drugoj fazi uspostaviti će se novi model organizacije i upravljanja, dok treća faza donosi stabilizaciju zdravstvenog sustava. Nakon izmjena ključnih zdravstvenih zakona, Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, u 2023. godini slijedi izmjena mreže javnozdravstvene zaštite.

(Izvori: www.posi.hr, www.zdravlje.gov.hr)

Nova direktiva o korporativnom izvješćivanju o održivosti

Europski parlament odobrio je 10. studenoga konačni tekst nove direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti (CSRD). Ova nova direktiva propisuje kako poduzeća moraju prijaviti svoje nefinancijske aktivnosti. U procesu pregovora Europski forum osoba s invaliditetom snažno je zagovarao obvezu da tvrtke moraju izvještavati o tome kako provode inkluziju osoba s invaliditetom i osigurati da pitanja invaliditeta budu uzeta u obzir u njihovim aktivnostima.

Iako direktiva izravno ne potiče tvrtke da promijene način na koji pristupaju inkluziji, potreba za redovitim izvješćivanjem o radnjama u vezi s ovim područjem prisilit će ih na promišljanje te imati moć razotkriti one koji ne čine dovoljno. Usvajanje ove direktive samo je prvi korak. Sada kada postoji, sastavit će se popis standarda izvješćivanja i ključnih pitanja. To će biti učinjeno uz potporu Europske savjetodavne skupine za financijsko izvještavanje (EFRAG).

Što direktiva kaže o invalidnosti?

U direktivi postoje pojašnjenja o tome kako bi se trebali oblikovati standardi izvješćivanja o invaliditetu, inkluziji i pristupačnosti. Primjerice, na početku se navodi da bi „standardi izvješćivanja također trebali specificirati informacije koje bi poduzeća trebala otkriti u vezi s ljudskim pravima, temeljnim slobodama, demokratskim načelima i standardima utvrđenima u Međunarodnoj povelji o ljudskim pravima i drugim temeljnim UN-ovim konvencijama o ljudskim pravima, uključujući UN-

ovu Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom [...]“

Isto tako, direktiva je stroža i konkretnija u pogledu toga kako bi se točno trebalo provoditi izvješćivanje o inkluziji. Što se tiče pristupačnosti za osobe s invaliditetom, na primjer, objašnjava se da „standardi izvješćivanja koji se odnose na zapošljavanje i inkluziju osoba s invaliditetom trebaju specificirati, između ostalog, informacije koje treba prijaviti o mjerama pristupačnosti koje je poduzelo poduzeće“. Standardi izvješćivanja također moraju zahtijevati od tvrtki da objave dokaze o „jednakom tretmanu i mogućnostima za sve, uključujući jednakost spolova i jednaku plaću za rad jednake vrijednosti, obuku i razvoj vještina, zapošljavanje i inkluziju osoba s invaliditetom, mjere protiv nasilja i uznemiravanja na radnom mjestu i raznolikost“. Ovo je dopunjeno zahtjevima za poduzeća da pruže „opis politike raznolikosti koja se primjenjuje u odnosu na administrativna, upravljačka i nadzorna tijela poduzeća s obzirom na spol i druge aspekte kao što su dob, obrazovna i profesionalna pozadina ili invaliditet“.

Ovi zahtjevi za izvješćivanje trebali bi bolje pokazati koji su poslodavci na otvorenom tržištu rada ozbiljni po pitanju inkluzije osoba s invaliditetom. Oni također imaju potencijal usmjeriti pozornost na tvrtke koje ne rade dovoljno i potaknuti ih da poboljšaju svoj pristup.

(Izvor: www.edf-feph.org)

Klimatske promjene: osobe s invaliditetom i dalje su zaboravljene

Zabrinjavajuće katastrofe povezane s klimom posljednjih godina pokazale su potrebu za brzim djelovanjem, kako u borbi protiv uništavanja okoliša tako i u zaštiti stanovništva od njegovih razornih učinaka. Toplinski valovi, šumski požari, poplave, snježne oluje, zagađenje, ekstremne hladnoće i suše postaju sve češći. Neke od izravnih posljedica uključuju prisilnu migraciju, rascjepkane zajednice, beskućništvo, glad, zdravstvene probleme, izolaciju i siromaštvo. Situacija je još dramatičnija u zemljama s niskim dohotkom, koje su najmanje odgovorne za klimatske promjene.

Osobe s invaliditetom pritom su među najviše pogođenim društvenim skupinama. Nedostatak perspektive invaliditeta u razvoju postupaka koji se tiču klimatskih katastrofa dodatno dolazi do izražaja u razdobljima ekonomske krize i inflacije. Osobe s invaliditetom suočavaju se s velikim preprekama u kontekstu migracija, ukoliko su one uopće moguće. Razmišljanje o zaštiti od katastrofa vrlo je izazovno ako se pristupačnost ne uzme u obzir. Dodatni troškovi života s invaliditetom, zajedno s nižim prihodima i nedostatkom socijalne podrške, dovode do siromaštva i ekstremnih poteškoća u suočavanju s iznenadnim troškovima, primjerice u pogledu povećanja cijena energije.

Zbog toga je potrebna hitna i inkluzivna reakcija. Osobe s invaliditetom moraju biti uzete u obzir kod planiranja promjena koje naša društva i ekonomski sustavi trebaju poduzeti u suočavanju s klimatskim promjenama, kao i u okviru odgovora na katastrofe i glede programa humanitarnog djelovanja. Osobe s invaliditetom, preko svojih reprezentativnih organizacija, moraju biti uključene i voditi procese donošenju odluka koje se tiču ublažavanja klimatskih promjena i potrebnih prilagodbi. Politike ne bi trebale kršiti njihova prava. Na to upućuje i Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom, posebno u člancima 11. i 28. Žene s invaliditetom pritom treba posebno uzeti u obzir.

(Izvor: www.edf-feph.org)

